

SFBO (Sintrum Frysktalige Berne-opfang): Het belang van Fries- & tweetalige kinderopvang

Drs Sytske de Boer, directielid, s.deboer@sfbo.nl

Het nut van Friestalige en tweetalige kinderopvang

Tweetalige en Friestalige kinderopvang draagt bij aan:

1. **Taalontwikkeling:** Voor kinderen die thuis Fries spreken, biedt het een sterke basis voor hun moedertaal. Voor anderen is het de eerste stap in een tweetalige ontwikkeling. Een tweetalige ontwikkeling heeft een positief effect op taalgevoeligheid en de cognitieve ontwikkeling.
2. **Sociale cohesie:** Het bevordert sociale cohesie en inclusiviteit in de Friese mienskip (gemeenschap), waar de Friese taal een belangrijk deel is van het dagelijkse leven. Kinderen die thuis geen Nederlands of Fries spreken leren op de kinderopvang alsnog beide talen in ieder geval te verstaan om mee te kunnen komen in de maatschappij.
3. **Cultuurbehoud:** Het draagt bij aan het behoud van de Friese taal, cultuur en identiteit, wat van cruciaal belang is voor de regio en deze erkende minderheidsgroep. Als kinderen de moedertaal alleen thuis horen gaat de taal snel verloren¹.

Werkwijze

SFBO werkt met het internationaal beproefde “dual-immersion” model². Beroepskracht A spreekt bijvoorbeeld Fries tegen alle kinderen (zowel individueel als bij groeps- en VVE-activiteiten), beroepskracht B gebruikt het Nederlands. Zo leren de kinderen beide talen spelenderwijs door interactie met hun omgeving. De werkwijze past goed in de dagelijkse praktijk van een tweetalige omgeving en sluit aan bij de ontwikkelingsfase van het jonge kind.

Knelpunten

Tweetalige opvang in Fryslân heeft een vlucht genomen sinds de Provincie Fryslân hier een speerpunt van heeft gemaakt. In 2003 waren er nog maar 10 tweetalige voorschoolse instellingen in Fryslân, inmiddels zijn dat er 250. Er is veel draagvlak onder professionals én ouders. Toch zijn er nog steeds knelpunten. Als Kamerlid kunt u de kwaliteit en de impact van tweetalige opvang versterken met de implementatie van de volgende punten:

1. **Consistent beleid:** Consistent overheidsbeleid is essentieel voor de stabiliteit en verdere ontwikkeling van tweetalige opvang. Bij de behandeling o.a. van de wet OKE is er veel energie in gestoken om te komen tot (vastgelegde) afspraken die werkbaar zijn voor de tweetalige praktijk in Friesland. Het is zeer verontrustend dat de huidige minister in haar recente kamerbrief de bestaande wettelijke ruimte lijkt te willen minimaliseren³ door te tornen aan een aantal uitspraken. Het toont opnieuw aan dat er m.b.t. het Fries in problemen wordt gedacht i.p.v. in kansen en dat inzicht en vertrouwen in de praktijk ontbreekt.

¹ “Children's mother tongues are fragile and easily lost in the early years of school. Many people marvel at how quickly bilingual children seem to "pick up" conversational skills in the majority language in the early years at school... However, educators are often much less aware about how quickly children can lose their ability to use their mother tongues, even in the home context.” (Cummins (2001): Bilingual Children's Mother Tongue: Why Is It Important for Education)

² SFBO werkt met het “dual-immersion” model. Dit is een beproefd model dat over de hele wereld (US, Canada, Wales, Ierland) wordt ingezet om de tweetalige ontwikkeling van jonge kinderen (0-6) te stimuleren. In immersieprogramma's wordt (extra) veel aandacht gegeven aan de minderheidstaal. Van het totale aanbod wordt ten minste 50% aangeboden in de minderheidstaal, oplopend tot 100%. Daarna volgt vaak een overgang naar een grotere plek voor de (nationale) meerderheidstaal.

³ In dossier 31 989-E (Wet OKE, 2010) staat dat het Fries als voertaal mag worden gebuikt, naast **of in plaats** van het Nederlands. In kamerbrief 2023-0000299604 ontkent de minister dat laatste. Ook is bij de wetsbehandeling vastgelegd dat de Provincie Fryslân de ruimte heeft om vve-programma's in twee talen aan te bieden (Nederlands en Fries, Dossier 31 989, nr 3). De minister stelt nu ineens dat dit alleen voor Friestalige kinderen geldt.

2. **Opleidingsvereisten:** Zoek een praktische, haalbare oplossing om de beheersing van de Friese taal toe te voegen aan het kwalificatiedossier voor pedagogisch medewerkers in de provincie Fryslân om zo de kwaliteit van het taalaanbod te verhogen. Zo zal worden voldaan aan de ratificatie van het Handvest van Minderheidstalen m.b.t. de initiële opleidingen. Dit is ook een essentieel onderdeel van de doorlopende leerlijn.
3. **Verdere groei door begeleiding en samenwerking tussen overheden:** Zet in op verdere groei en kwaliteitsverbetering van tweetalige kinderopvang door te blijven investeren in begeleiding en de samenwerking tussen het Rijk, de provincie en gemeenten⁴ om de toegankelijkheid van tweetalige opvang te vergroten. Laat de afspraken in de BFTK tussen het Rijk en de provincie ook voor gemeenten gelden en leg vast dat er een goede spreiding dient te zijn van tweetalige opvang in het Friese taalgebied.

⁴ Tot nu toe is de rol van gemeenten in de BFTK onderbelicht, terwijl dit de eerst verantwoordelijke bestuurslaag is voor de betreffende sector.